Söderhamns kommun

Datum
2022-01-14

Diarienummer
KS 2021-00145

Kommunförvaltningen
Sektor styrning och stöd
Agneta Svensson

Kommunstyrelsen

BILAGA 1

Gretas klackar 2 – kommunalt veto

Förslag till beslut

Beslutsalternativ 1
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att tillstyrka en etablering av en vindkraftspark på Gretas klackar 2.

Beslutsalternativ 2
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att inte tillstyrka en etablering av en vindkraftspark på Gretas klackar 2 och därmed använda det kommunala vetot.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet handlar om att Svea vind offshore har skickat in en ansökan till Mark- och miljödomstolen gällande uppförande och drift av en havsbaserad vindkraftspark vid Gretas klackar 2. Vindkraftsparken är belägen cirka 30 kilometer öster om Söderhamn och 25 kilometer från fastlandet. Det planeras upp till 62 vindkraftverk med högsta totalhöjd om 300 meter och beräknas producera cirka 2,2 TWh el per år.

Senast den *15 februari 2022* ska kommunen ta ställning till om vindkraftsetableringen på Gretas klackar 2 kan anses utgöra en lämplig mark- och vattenanvändning.

För att få tillstånd till att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun som vindkraftsverken ska uppföras i tillstyrker etableringen

Tidigare beslut

Översiktsplanen KF § 140/201026 - föreslår ett utredningsområde för energiutvinning med ett allmänt intresse på Gretas Klackar 2.

Riktlinjer för bygdemedel vid utbyggnad av vindkraft i Söderhamns kommun KF § 124/210426

Kommunförvaltningens yttrande

Bakgrund
I FN:s globala hållbarhetsmål finns ställningstagandet att tillgång till hållbar, tillförlitlig och förnybar energi och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag som fattigdom, klimatförändringar och en inkluderande tillväxt. En stor del av jordens befolkning har inte tillgång till el, samtidigt som efterfrågan på elenergi globalt väntas öka.

Klimatomställningen medför en ökad elektrifiering av hela samhället och Sveriges elbehov uppskattas av Svenskt Näringsliv öka med minst 60 procent fram till 2045. Efterfrågan på fossilfri el är hög och ökar i takt med att elintensiv industri inom exempelvis järn- och stålsektorn ställer om för att nå klimatmål.

Vattenkraft- och kärnkraft bidrar med 45 procent, respektive 30 procent, av den totala elproduktionen i Sverige (SCB 2020), men andelen el från vindkraft ökar stadigt och var år 2020 17 procent.

Sveriges riksdag har beslutat om energipolitiska mål för en hållbar energianvändning, ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och konkurrenskraftiga elpriser. Det handlar om mål för att:

- År 2040 ska Sverige ha 100 procent förnybar elproduktion.
- År 2030 ska Sveriges energianvändning vara 50 procent effektivare jämfört med 2005.

Riksdagen har även beslutat om klimatpolitiska mål om att Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Energimyndighetens huvudscenario för att nå ett hållbart elsystem är att det kommer att behövas mellan 80–120 TWh ny förnybar elproduktion i Sverige till år 2045. Energimyndigheten bedömer att vindkraft är det produktionsslag som har störst potential när det gäller ny förnybar elproduktion i Sverige och att minst 60 TWh ny vindkraft är nödvändig för att nå målen.

Det finns god potential till utbyggnad av vindkraft i Gävleborg, både landbaserad och havsbaserad. I Gävleborgs energi- och klimatstrategi finns mål om utbyggnad av vindkraft i länet till 5TWh år 2030.

Kommunens politiska styrdokument
Kommunen har i tidigare antaget dokument (*översiktsplanen*) tagit beslut om Gretas klackar 2 som utredningsområde.

Kommunens roller i processen
Kommunen har olika roller i tillståndsprocessen som är viktiga att hålla isär. Kommunen har en roll med att föra talan i tillståndsprövningen för att lyfta och yttra sig över miljökonsekvenser och övriga allmänna intressen. Det är i den rollen som kommunen redan har lämnat synpunkter på den tänkta etableringen av vindkraft. Detta har skett vid olika tidpunkter: vid tidig dialog mellan projektör, kommunrepresentanter och länsstyrelsen, vid det samråd med myndigheter som projektören ansvarar för och i yttrande över tillståndsansökan.

Den andra rollen kommunen har är att avgöra om en tillståndspliktig vindkraftsanläggning får komma till stånd i kommunen genom bestämmelsen om kommunala vetot. För att få tillstånd till att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun som vindkraftsverken ska uppföras i tillstyrker etableringen. Väljer kommunen att använda det kommunala vetot och därmed inte tillstyrka en etablering av en vindkraftspark på Gretas klackar 2 läggs ärendet ner.

Söderhamns kommun står inför ett beslut att antingen tillstyrka etableringen av vindkraftsparken på Gretas klackar 2 eller använda det kommunala vetot och därmed avslå ansökan för en etablering.

Effekter vid en etablering
I handläggningen av ärendet om vindkraftsetablering vid Gretas klackar 2 har det varit ett brett deltagande från kommunens sida både i samrådskedet och vid framtagande av yttrande över tillståndsansökan.
Gretas klackars etablering har diskuterats i flera forum samt tillsammans med tjänstemän från tidigvarande kultur- och samhällsserviceförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen inklusive näringslivskontoret för att lyfta ärendet från flera perspektiv.

Kumulativa effekter
Förutom etableringen på Gretas klackar 2 har det inkommit en ansökan av en havsbaserad vindkraftspark på Storgrundet. Projektområdet är placerat i Söderhamns södra skärgård ca 4 km öster om ön Storjungfrun och ca 11 kilometer från fastland. Den parken avser etablering upp till 51 vindkraftsverk med en totalhöjd om 290 meter och beräknad producera cirka 3–3,5 TWh el per år.

Ytterligare två etableringar som bör tas i beaktan är etableringen på Gretas Klackar 1 i Hudiksvalls kommun och Utposten 2 placerad i Gävle kommun.

Vindkraftsparken Gretas klackar 1 ligger 30 km sydöst om Hudiksvall och där planeras det bygga max 108 vindkraftverk med en höjd på max 350 meter och beräknad producera cirka 7,9 TWh el per år.

Det andra området är Utposten 2 där delar av projektområde ligger på Storgrundet och där planeras det bygga max 50 vindkraftverk med en höjd på max 350 meter och beräknad producera cirka 1,8 TWh el per år.

Den kumulativa effekten av flera vindkraftsparksetableringar i kommunen bör tas hänsyn till vid beslut av etablering på Gretas klackar 2, det vill säga direkta och indirekta påverkan på havsområde från flera vindkraftsparker. I dagsläget har ingen det uttalande ansvaret att ta hänsyn till ärendet.

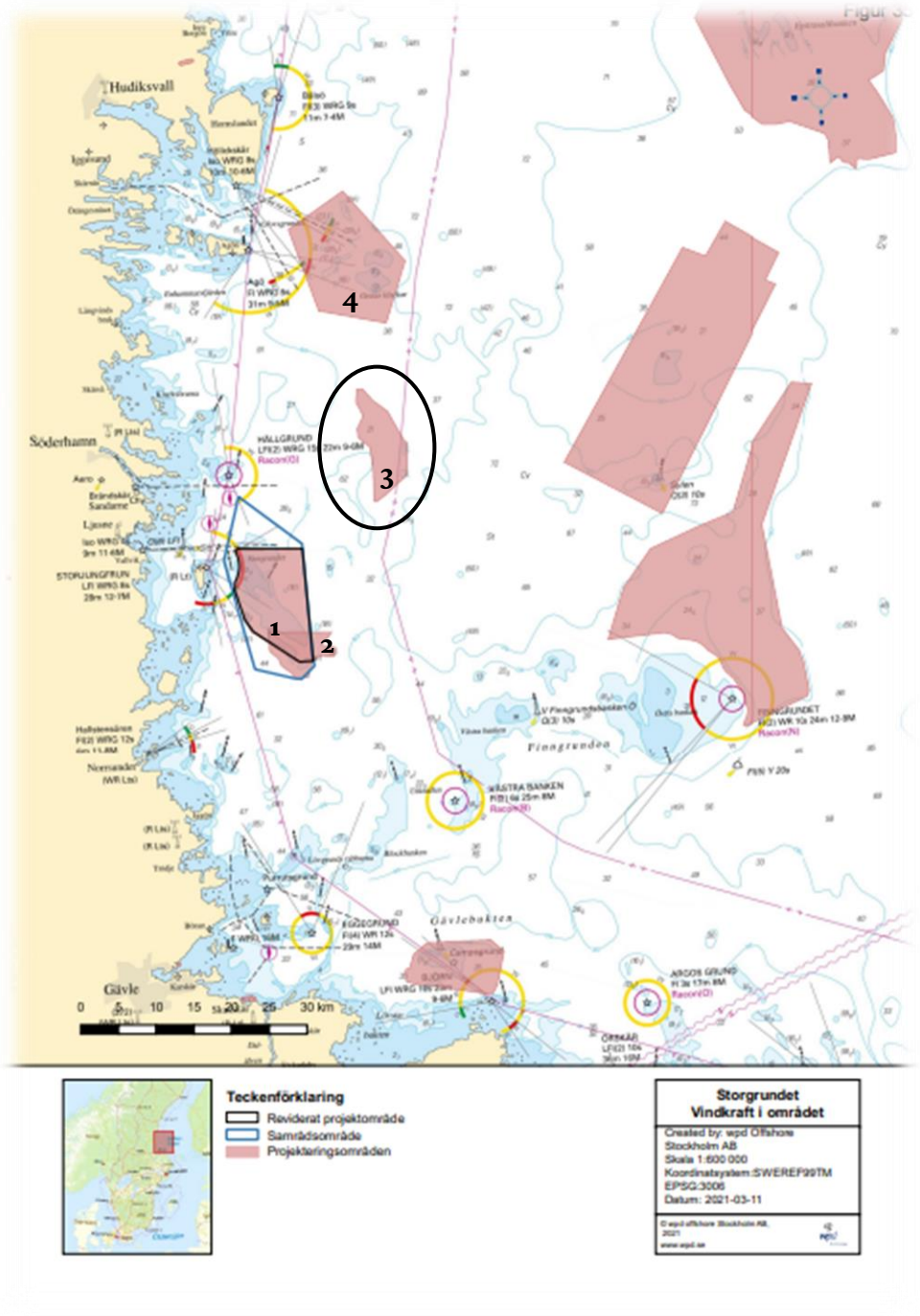

*Bild 1: Karta över planerade projekteringsområden visar på Storgrundet (1), Utposten2 (2), **Gretas Klackar2 (3)** och Gretas Klackar1(4) i området.*

Mark- och vattenanvändning
Vid landbaserad vindkraft krävs att mark och naturmiljöer ianspråktas (areal) och som innefattar både transportvägar och ledningsgator utöver själva etableringsytan för verken. Jämfört med en landbaserad vindkraftsanläggning kan betydligt mer energi produceras på motsvarande exploateringsyta till havs, genom att högre verk med större rotorblad kan uppföras. För att kunna följa utvecklingen i havsmiljön och påverkan från vindkraftsetableringar tillsammans med andra påverkansfaktorer, krävs en långsiktig havsförvaltning som är ekosystembaserad. Detta är något som kommunen håller på att upparbeta i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten som är en viktig del i samhällsplaneringen.

Miljöpåverkan
Det finns många miljöaspekter att ta hänsyn till vid utbyggnad av vindkraft. Vindkraften bidrar till att klimatmålen kan nås, men samtidigt finns risker för negativ miljöpåverkan på lokal nivå om inte hänsyn tas till växt- och djurliv, fysisk påverkan i vatten, buller, transporter mm. En samlad bedömning av miljöpåverkan görs gällande Gretas klackar 2 av Mark- och miljödomstolen.

Transporter
Frågor kring farleder i projektområdet har lyfts under samrådet och hanterats i ansökan. I dagsläget kan man inte se några direkta negativa effekter till exempel genom ett ökat antal transporter på kommunala vägnätet kopplat till vindkraftsetableringen. Däremot kan eventuellt indirekta negativa effekter uppstå till följd av till exempel slitage från tunga transporter.

Synpunkter från medborgare
Kommunen har tagit emot ett antal yttranden från privatpersoner och organisationer gällande etableringar i skärgården, dessa har tidigare delgivits beslutfattare. De flesta yttranden som handlar om vindkraft till havs generellt och pekar inte på Gretas klackar 2 direkt.

Besöksnäring
Kusten har stor attraktionskraft och karaktäriseras inom många områden av att det går att bo nära havet och samtidigt inom rimligt avstånd från centrala Söderhamn. Havet och skärgården är viktiga för rekreation och friluftsliv för både kommuninvånare och besökare. Turismens långsiktiga överlevnad bygger på tillgång till förnybar energi och vindkraften kan vara en del i detta. Hållbarhetsfrågorna blir en allt viktigare fråga inom turismen, särskilt bland de yngre gästerna. I översiktsplanen står det att näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas.

Ur besöksnäringssynpunkt i Söderhamn kan en havsbaserad vindkraftsparken ge en negativ effekt på naturupplevelsen och det ”jungfruliga” i ett besök i skärgården. Däremot kan en annan målgrupp av besökare lockas av att se vindkraftparken, vilket kan gynna besöksnäringen. I nuläget sker också ett skifte

i hur ägandet av fritidshusboende se ut. Idag köps dessa upp att invånare från andra kommuner och enkla stugor renoveras till så kallade ”secondhomes”. Detta har redan idag en stor positiv inverkan på besöksnäringen.

Näringsliv
Den sammantagna effekten av en etablering av en havsbaserad vindkraftspark i kommunen på näringslivet är svår att förutse.

Etableringen kan öka förutsättningarna till att säkra elförsörjningen i kommunen och ge möjlighet till etableringar av elintensiva företag i Söderhamns kommun. Det finns planlagd industrimark som möjliggör etablering av industriell verksamhet och som behöver tillgång till el för att möjliggöra verksamheten. En förutsättning är att kraftledningar från vindkraftverken kan anslutas till stamnätet i kommunen.

Det finns en potential till fler arbetstillfällen i det fall nya elintensiva företag etableras i Söderhamns kommun. Det finns även potential till fler arbetstillfällen i samband med projektering och drift av själva vindkraftparken.

Det finns även en risk för en negativ påverkan på den befintliga näringslivs-struktur som Söderhamns kommun har idag om skärgårdens attraktivitet minskar till följd av en vindkraftsutbyggnad. Sommarboendegäster är en mycket köpstark kundgrupp. Idag investerar de i sina boenden i skärgården samt att de konsumerar en hel del. Detta medför till exempel att byggbranschen växer, och med det etableringar i form av bygghandel och underleverantörer till byggbranschen. Sommarboenden genererar även bland annat pengar till näringslivet i form av dagligvaruhandel, besöksnäringen och olika servicesektorer som båtservice, bilservice osv.

Bygdemedel
Enligt kommunens antagna *Riktlinjer för bygdemedel vid utbyggnad av vindkraft i Söderhamns kommun* ska vid all utbyggnad av vindkraft i Söderhamns kommun en årlig ersättning utbetalas av vindkraftsetableraren till kommunen. Medlen ska används för utvecklingsändamål i bygden som gäller bland annat åtgärder kopplade till hållbar utveckling och landsbygdsutveckling.

Beslutsalternativ 1
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att tillstyrka en etablering av en vindkraftspark på Gretas klackar 2.

Ekonomiska konsekvenser
Detta innebär oförändrade ekonomiska konsekvenser då inga medel tillförs kommunen.

Beslutsalternativ 2
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att inte tillstyrka en etablering av en vindkraftspark på Gretas klackar 2 och därmed använda det kommunala vetot.

Ekonomiska konsekvenser
Detta innebär oförändrade ekonomiska konsekvenser då inga medel tillförs kommunen.

Återrapportering

Beslutet behöver inte återrapporteras

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande
Kungörelse i mål 3596-20
Mark- och miljödomstolens handlingar

Beslutet skickas till

Svea vind Offshore
Östersundstingsrätt – Mark- och miljödomstolen

Agneta Svensson
Samhällsplanerare